

УДК 159.9

В. Хориняк, І. Моначин к.психол.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

АБ'ЮЗ ЯК НОВИЙ ДІАЛОГ ПРО ПСИХОЛОГІЧНЕ ТА ФІЗИЧНЕ НАСИЛЛЯ У СІМЕЙНИХ ПАРАХ

V. Khoryniak, I. Monachyn Ph.D.; Assoc. Prof.

ABUSE AS A NEW DIALOGUE ON PSYCHOLOGICAL AND PHYSICAL VIOLENCE IN MARRIED COUPLES

Дуже часто ми чуємо слово «насилля» у різних джерелах інформації. Так чи інакше, ми живемо у суспільстві, яке не завжди дає гарантію на безпечне перебування у середовищі. Знайомство з красивою дівчиною/хлопцем не може принести шкоди нашому моральному становищу, думаємо ми. Але важко довіритись першому враженню, адже ми не можемо підозрювати, як зростала людина в тих чи інших умовах, яке виховання сформувало її як особистість. На перший погляд, особистість може не проявляти жодних проявів, спочатку давати марні очікування та обіцянки, а у процесі розкриття висвітлити всі сторони психологічного та фізичного насилля. Партнеру стає важко працювати над відносинами, він відчуває себе дискомфортно та пригнічено. Це можна вважати насиллям. Тому, у процесі дослідження цієї проблематики вийшла нове формулювання поняття – аб'юз.

Аб'юз – це такі стосунки, в яких один із партнерів порушує кордони іншої людини, принижує, допускає жорстокість у діях і спілкуванні з метою придушення волі партнера. Це своєрідні принизливі взаємини між «тираном» і «жертвою», які супроводжуються постійними маніпуляціями за допомогою грошей, шантажу, погроз і фізичної агресії, а також моральним знущанням з боку агресора

Як відрізнити аб'юз від іншого насилля? Це класична ієрархія у відносинах, де один з партнерів проявляє систематичне перевершення над партнером, проявляючи ряд маніпулятивних дій. Це може проявлятися по таким вчинкам як ігнорування ваших інтересів, байдужість по відношенню вашого морального та фізичного стану. Аб'юзерам важко усвідомити, що партнер може існувати без нього, тому нагороджують партнера постійним контролем(слідкування за місцем знаходженням, читання особистих переписок, заборона спілкування з близькими товаришами, та сім'єю). Кінцева мета таких маніпулятивних дій – зупинка розвитку людини як особистості та повна залежність від аб'юзера як емоційно так і фізично. Це все не дає зрозуміти «жертві», що вона все ж таки у пастці, і потрібно змінювати життя.

Інфантильність та безвідповідальність за своє життя примусила перетворити життя людини на існування та залежність від маніпулятора, тому таку людину називають «жертва». Такі люди характеризуються: невпевненістю у собі та у своїх силах, поступливістю власним інтересам, а часто гідністю заради отримання кохання і уваги, відсутністю внутрішнього стержня, високий рівень довіри. Ці всі чинники дають змогу керувати та маніпулювати людиною заради власних інтересів. [1, с. 35].

Природа таких людей походить від самого дитинства. Дітям, яким не давали право вибору, не давали робити самостійні кроки у їх житті, постійно та надмірно контролювали їх і заважали сформулюватись як особистості – це риси майбутньої травмованої людини, якій буде важко знайти свій орієнтир не тільки у виборі партнера, але й взагалі.

Якщо обговорювати риси аб'юзера, то варто зауважити, що це теж травмована людина. Надмірна гіперопіка може виховати як і піддатливу особистість, так і своєрідного «тирана», який буде обмежувати партнера.

Зазвичай, перше враження про аб'юзера являє собою самозакохану та егоцентричну особистість. Але це все образ, який приховує у собі низьку самооцінку та безліч комплексів, який примушує його виконувати постійний контроль над партнером. Найбільший страх аб'юзера – втрата влади над партнером та контролем над ним. Тому постійні патологічні

ревності, жарту, які несуть болючий та образливий характер, шантаж і рідкість проявів турботи та компліментів – це все прояви дитячих образ, та невпевненості у собі. [2, с. 35].

Надзвичайно важливо розуміти, що насилля проявляється у деяких людей як «природня потреба». Є певні тенденції, особливо якщо ми говоримо про насильство, яке відбувається циклічно та має хронічний характер. Існує припущення, що в кожній жертві живе насильник, а кожен насильник має характеристики жертви. Насильником (кривдником) здебільшого стає людина, яка сама переживала насильство, має «занижену» самооцінку, прагнення контролю, домінування (ставить свої цінності, упередження вище за інші та нав'язує їх), не в змозі висловити свої потреби та зрозуміти потреби іншого. Нерідко насильник сприймає свої дії як єдину комунікацію – лише так його чують, поважають, бояться. Якщо насильник є соціопатом (людина з клінічною нездатністю до соціальної адаптації), його характеризує також невміння співпереживати, садизм. Щодо постраждалого/постраждалої: це часто людина, яка сприймає акт насильницьких дій як спосіб отримання любові через страждання. Постраждалі мають проблеми із виставленням меж, кордонів, не вмюють їх відстояти, в їхній простір можна втрутитися безкарно. Їхніми характерними рисами є сором, проблеми з відчуттям самоцінності. Жертва циклічного насильства може користуватися вигодами від насильства, наприклад: можливість в період затишшя скористатися почуттям провини, яку відчуває насильник, або отримувати прояви жалості від оточуючих (співчуття). Психологи також присвоюють постраждалим такий феномен, як «вивчена безпорадність», – явище, яке формується через те, що від насильства не захищали, його неможливо було уникнути, йому потурали, а тому, захист від нього втратив сенс. Тобто людина починає користуватися своїм становищем жертви для отримання певних вигод. [3, с. 35].

Література:

1. Юрків Я.І. Сутність та зміст соціального феномену «насильство в сім'ї» // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». – Випуск 27. – С. 234.
2. Насильство: короткий інструктаж для консультантів та консультанток // МБФ «Альянс громадського здоров'я». – Київ, 2017. – 35с.
3. Насильство: короткий інструктаж для консультантів та консультанток // МБФ «Альянс громадського здоров'я». – Київ, 2017. – 35с.